

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Mestna občina
MURSKA SOBOTA

UPORABA METOD POLICIJSKE ANALITIKE PRI PREPREČEVANJU PREMOŽENJSKE KRIMINALITETE V SLOVENSКИH URBANIH OKOLJIH

ROK HACIN IN KATJA EMAN

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

Murska Sobota, 29. 11. 2016

UVOD

Premoženjska kriminaliteta v Sloveniji na letni ravni predstavlja približno 60 % vseh obravnavanih kaznivih dejanj. Večina kaznivih dejanj je zaznanih v urbanih okoljih (več kot 1/3 v LJ in MB).

Namen prispevka je s kombinacijo različnih metod policijske analitike identificirati kriminalna žarišča premoženjske kriminalitete v Mestni občini Ljubljana in Mestni občini Maribor ter z uporabo modela SARA (skeniranje, analiza, odzivanje, evaluacija) na podlagi identificiranih problemov in značilnosti lokacij kriminalnih žarišč oblikovati predloge za preprečevanje premoženjske kriminalitete (Clarkovih 25 tehnik situacijske prevencije).

V zaključku prispevka primerjamo značilnosti porazdelitve premoženjske kriminalitete in identificirane dejavnike, ki vplivajo na premoženjsko kriminaliteto na problematičnih območjih v obeh mestnih občinah.

ANALIZA PREMOŽENJSKE KRIMINALITETE V SLOVENSKIH MESTIH: MO LJUBLJANA

Središče Mestne občine Ljubljana predstavlja mesto Ljubljana, ki je hkrati prestolnica Republike Slovenije.

V MOL je 1. januarja 2013 živel 282.994 prebivalcev, kar je predstavljalo 13,7 % vsega prebivalstva v Sloveniji.

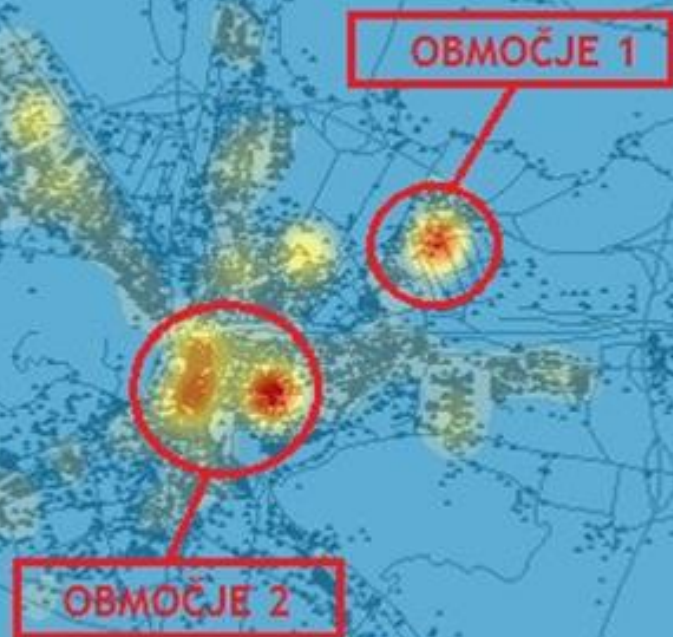
V letu 2013 je bilo na območju MOL zabeleženih 26.336 kaznivih dejanj, od tega kar 21.339 KD zoper premoženje (81 % vseh KD so predstavljala KD zoper premoženje).

Stopnja kriminalitete za MOL nam razkrije, da je bilo v letu 2013 na 10.000 prebivalcev MOL zabeleženih 930,6 KD oziroma, če poenostavimo, na vsakega desetega prebivalca se je pripetilo eno KD (stopnja premoženjske kriminalitete je v istem obdobju znašala 754).

Vrsta KD zoper premoženje*	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Goljufija	711	779	535	543	568	594
Izneverjenje	0	0	0	8	9	6
Izsiljevanje	69	64	73	43	56	48
Napad na informacijski sistem	17	20	31	49	70	46
Nedovoljen izvoz in uvoz stvari, ki so posebnega kulturnega ali zgodovinskega pomena ali naravne dobrine	0	1	0	0	0	0
Oderuštvo	0	2	1	2	1	2
Odvzem motornega vozila	13	12	10	19	14	17
Organiziranje denarnih verig in nedovoljeno prirejanje iger na srečo	0	0	0	4	5	1
Oškodovanje tujih pravic	2	3	3	3	5	7
Poneverba in neupravičena uporaba tujega premoženja	115	/	/	146	146	106
Poškodovanje ali uničenje stvari, ki so posebnega kulturnega ali zgodovinskega pomena ali naravne dobrine	3	3	3	6	5	6
Poškodovanje tuje stvari	2.086	2.072	2.059	1.893	1.932	1.924
Požig	4	8	5	8	6	4
Prikrivanje	166	122	132	127	125	146
Rop	189	233	214	138	129	133
Roparska tatvina	45	49	36	0	0	19
Tatvina	12.149	11.997	12.630	12.902	12.834	13.523
Velika tatvina	4.449	4.373	3.558	3.606	4.211	4.155
Zatajitev	433	431	500	549	549	597
Zloraba izvršbe	0	0	0	4	5	5
SKUPAJ	20.459	20.169	19.790	20.050	20.669	21.339

Tabela 1: Število KD zoper premoženje v Mestni občini Ljubljana v obdobju 2008–2013

LJUBLJANA 2013

Slika 1:
Porazdelitev
kriminalitete v
Mestni občini
Ljubljana v
letu 2013

ANALIZA PREMOŽENJSKE KRIMINALITETE V SLOVENSKIH MESTIH: MO MARIBOR

Središče Mestne občine Maribor predstavlja mesto Maribor, ki je drugo največje mesto v Republike Sloveniji in prestolnica štajerske regije.

V MO MB je 1. januarja 2013 živel 111.374 prebivalcev, kar je predstavljalo 5,4 % vsega prebivalstva v Sloveniji.

V letu 2013 je bilo na območju MO MB zabeleženih 7.523 KD, od tega kar 6.033 KD zoper premoženje (80 % vseh KD so predstavljala KD zoper premoženje).

Stopnja kriminalitete za MO MB nam razkrije, da je bilo na 10.000 prebivalcev zabeleženih 675,5 KD oziroma, če poenostavimo, na vsakega petnajstega prebivalca se je pripetilo eno KD (stopnja premoženjske kriminalitete je v istem obdobju znašala 541,7).

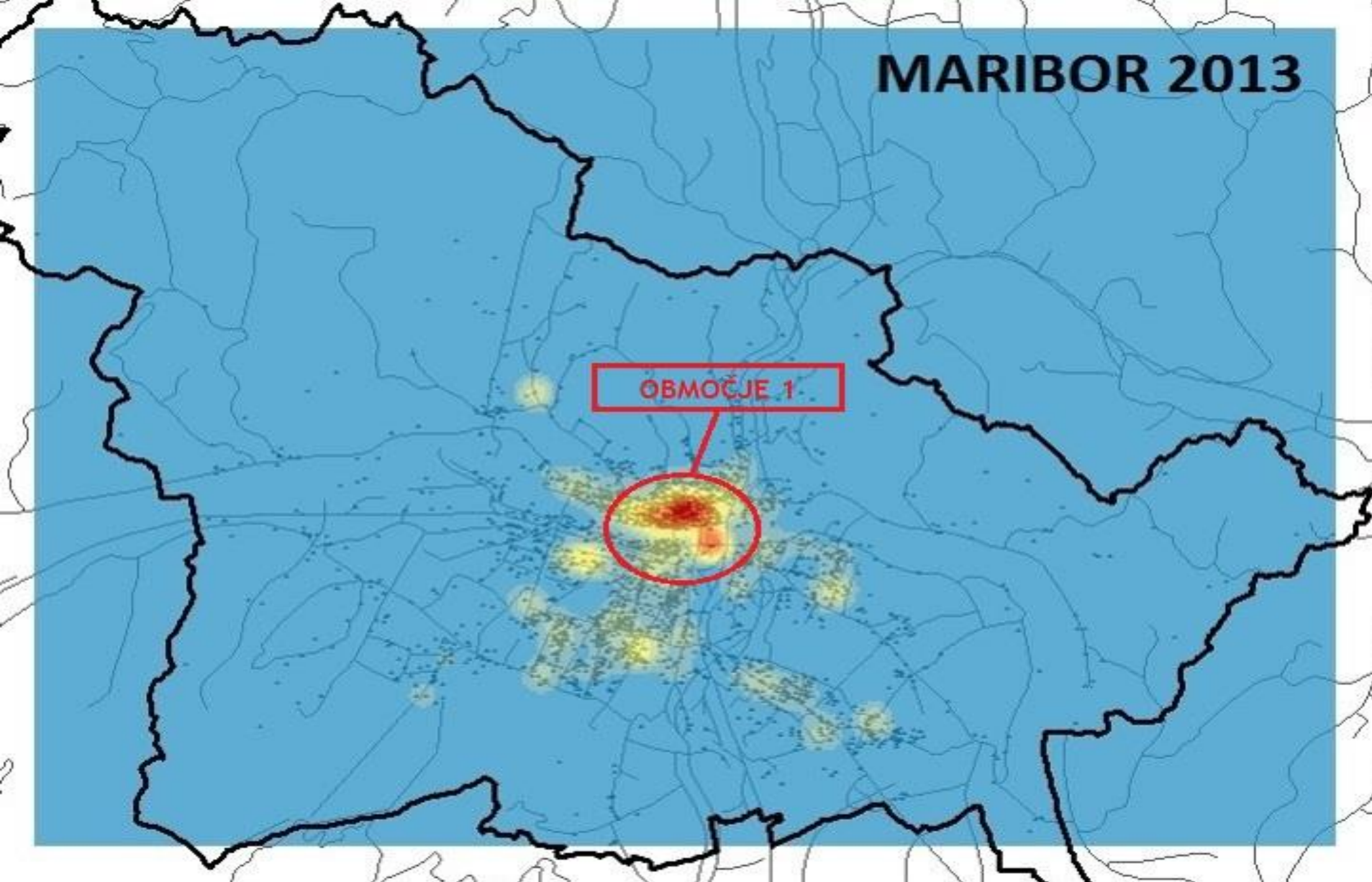
Vrsta KD zoper premoženje	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Goljufija	265	276	242	252	383	311
Izneverjenje	0	7	11	4	4	0
Izsiljevanje	21	47	16	18	14	17
Napad na informacijski sistem	1	3	8	13	15	10
Nedovoljen izvoz in uvoz stvari, ki so posebnega kulturnega ali zgodovinskega pomena ali naravne dobrine	0	0	0	0	0	0
Oderuštvo	1	2	0	2	1	1
Odvzem motornega vozila	5	10	6	6	8	7
Organiziranje denarnih verig in nedovoljeno prirejanje iger na srečo	3	1	0	0	0	0
Oškodovanje tujih pravic	3	3	5	2	2	4
Poneverba in neupravičena uporaba tujega premoženja	2	38	33	31	28	28
Poškodovanje ali uničenje stvari, ki so posebnega kulturnega ali zgodovinskega pomena ali naravne dobrine	0	1	0	0	0	0
Poškodovanje tuje stvari	1.594	1.383	1.219	1.155	1.218	1.099
Požig	0	0	7	0	1	4
Pregon, kadar je storilec v bližnjem razmerju z oškodovancem	0	0	0	0	0	0
Prikrivanje	18	48	22	18	14	43
Rop	21	49	42	63	60	32
Roparska tatvina	13	16	16	19	7	14
Tatvina	3.179	3.503	3.184	3.331	3.424	3.382
Velika tatvina	961	1.120	1.037	940	939	873
Zatajitev	236	211	186	221	187	208
Zloraba izvršbe	0	0	0	0	2	0
Zloraba zaupanja	6	0	0	0	0	0
SKUPAJ	6.329	6.718	6.034	6.075	5.880	6.033

Tabela 2: Število KD zoper premoženje v Mestni občini Maribor v obdobju 2008–2013

MARIBOR 2013

OBMOČJE 1

Slika 2:
Porazdelitev
kriminalitete v
Mestni občini
Maribor v letu
2013

ANALIZA – MODEL SARA

Na primeru mestnih občin Ljubljana in Maribor smo uporabili 3 od 4 korakov modela SARA, saj je za zadnji korak potrebna realizacija predlaganih ukrepov:

1) S skeniranjem smo identificirali probleme na področju premoženjske kriminalitete v letu 2013 v obeh občinah in ugotovili, da:

- 1) so tatvine in velike tatvine predstavljale prevladujoči obliki premoženjske kriminalitete v obeh mestnih občinah,
- 2) se je število napadov na informacijski sistem, odvzemov motornih vozil, oškodovanj tujih pravic in tatvin v obdobju 2008–2013 povečalo v obeh mestnih občinah in
- 3) da je število ropov v obdobju 2008–2013 upadlo v MOL ter narastlo v MO MB. Prav tako smo z orodjem ArcGIS identificirali lokacije zgostitev premoženjske kriminalitete v obeh mestih. Locirali smo dve kriminalni žarišči v MOL (nakupovalno središče BTC in center mesta) in dve v MO MB (center mesta ter nakupovalno središče Europark).

2) V fazi analize smo se poglobili v podrobno analizo identificiranih lokacij in oblik premoženjske kriminalitete. Ugotovili smo, da je v obeh občinah za vsa tri identificirana kriminalna žarišča premoženjske kriminalitete značilna:

- 1) velika fluktuacija ljudi, ki imajo praviloma pri sebi denar ali bančne kartice, saj so v območju trgovin in lokalov;
- 2) nezadostno varovanje parkirišč in premalo osebja, ki skrbi za varnost znotraj in zunaj objektov; ter
- 3) nepazljivost obiskovalcev. Za drugo identificirano kriminalno žarišče v centru MOL pa je značilno še, da gre za območje centra mesta, kjer so železniška in avtobusna postaja, bencinska črpalka ter klinični center, kjer je poleg velike dnevne fluktuacije prebivalcev značilna tudi velika prisotnost dijakov in študentov ter turistov, ki so velikokrat 'lahka' tarča žeparjev in tatov. Analizirali smo tudi časovno komponento kaznivih dejanj in ugotovili, da se večina tatvin zgodi podnevi, večina ropov pa v večernih oz. nočnih urah.

ZAKLJUČEK

3) Kot tretjo fazo modela SARA, ki zajema odzivanje, kjer nastopi implementacija rešitev, na podlagi analize in uporabe metod iz modela 25 tehnik situacijske prevencije Ronalda V. Clarka predlagamo naslednje izboljšave, ki jih delimo v 5 kategorij:

- 1) povečanje napora (vpeljava sodobnih metod za varovanje blaga, povečanje nadzora dostopa v prostor);
- 2) povečanje tveganja (okrepitev varovanja in pomoč naravnemu nadzoru, okrepitev formalnega nadzora);
- 3) zmanjšanje nagrad (umikanje tarč, označevanje lastnine);
- 4) zmanjšanje provokacij (odvračanje, preventiva);
- 5) odprava izgovorov (vidna pravila, navodila in opozorila);

Za uporabnost oziroma uspešnost predlaganih metod situacijske prevencije premoženjske kriminalitete je po njihovi implementaciji treba izvesti še evaluacijo vpeljanih rešitev. Da bo zadnja faza modela SARA izvedljiva, je najprej potrebno sodelovanje različnih subjektov v procesu zagotavljanja varnosti v mestnih občinah in realizacija predlaganih tehnik na identificiranih območjih.

Hvala za pozornost.

